

החזן העיוור / הרב שלמה קרליבך

אתם יודעים ידידים, לפעמים יש לנו דעה על פלוני או אלמוני, ואנחנו טועים לחלוטין. כי האמת היא שאנחנו לא יודעים מה קורה בלבו של הזולת. לעולם לא נדע...

אלא אם כן אנחנו ממש אוהבים אותו... כמה פעמים קרה שאנחנו טועים טעות גסה – כועסים על מישהו, בטוחים שהוא עשה משהו לא טוב ופתאום מתברר שטעינו איזה בושה...

בשנות ה-60 בדרכי מאמריקה לישראל הייתי עוצר מידי פעם בעיר אחת באירופה. היה שם בית מדרש חסידי קטן עם הניחוח של מזרח אירופה שלפני המלחמה. במיוחד בשבת בבוקר התפילה הייתה ממש טובה עם כל הלב והנשמה והילדים שם שרו כל כך יפה. פעם נכנסתי לשם בשבת בבוקר והתאכזבתי נורא – החזן היה בלתי נסבל. לא רק שלא היה לו קול ערב למנגינות שלו לא היו לא ראש ולא זנב. משהו חסר מלודיה לחלוטין.

מילא על זה אפשר לסלוח אבל הוא בקושי ידע לקרוא. הוא דילג כל הזמן על מילים: "שוכן... מרום... קדוש... לישרים... תתהלל... משיחך..."

זה קומם אותי, חשבתי בלבי הוא בטח איש עשיר שיש לו יארצייט ורוצה להיות חזן. הוא שילם כמה רובלים לבית כנסת והם נתנו לו להתפלל למרות שהוא לא יודע.

זה ממש הכעיס אותי. לא הייתה לי סבלנות לשמוע אותו והחלטתי שאני לא מתפלל איתו. עמדתי בפינה הרחוקה להתפלל ביני ובין עצמי. אבל אתם יודעים כשמוציאים ספר תורה איך אפשר לא לבוא ולנשק אותו. אז כשפתחו את הארון צעדתי לעבר הבימה.

עכשיו תפתחו את הלב חברים. על המדרגות היורדות מארון הקודש עמד החזן עם הספר תורה ושני אנשים מחזקים בזרועותיו. שאלתי מישהו לידי "למה הם אווזים בו? הוא לא יכול ללכת לבד?" אמרו לי "אתה לא יודע? זה החזן העיוור החזן של למברג. הוא היה מגדולי החזנים באירופה לפני המלחמה אבל באושוויץ מרוב מכות וייסורים ניטל מאור עיניו וקולו נשבר".

הבטתי בו ואכן הפנים שלו היו מלאות צלקות.

כל כך התביישתי בעצמי...

סיפרו לי שהוא תמיד סירב להתפלל, הוא אמר: "הניחו לי, אני כבר לא זוכר לא את המנגינות ולא את המילים", אבל הפעם הציבור התחנן, אנחנו עוד זוכרים את תפילתך בלמברג אנא כבד אותנו עוד פעם אחת.

אתם מבינים איך הוא התפלל באותה שבת? הוא בטח זכר את התפילה בלמברג, את קולו הנפלא טרם נלקח מאור עיניו. בתוככי לבו עוד התנגן הנוסח החסידי הישן. ועכשיו איך שהוא שבור שברי שברים.

אם היה פעם אדם שהתפלל בלב נשבר זה היה החזן העיוור באותה שבת. כל כך התביישתי בעצמי! איך לא הרגשתי את עומק התפילה שלו? כמה אני חיצוני!

מאסתי בחיי רציתי לקבור את עצמי מרוב בושה. אבל אתם יודעים לפעמים דווקא כשאתה בסוף הקב"ה מרחם עליך. בלב כואב ומבוש התקרבתי אליו ובמקום לנשק את ספר התורה נישקתי את ידו. הוא עצר לרגע ושאל את מלוויו מי נישק לי את היד?

שלוימלה קרליבך, השיבו.

החזן הפנה אלי את פניו המצולקות ואת עיניו הכבויות ואמר לי בחיוך מתוק "היי שלוימלה, אני אוהב את הניגונים שלך". הוא השיב לי את נשמתו.

נשארתי שבוע שלם באותה העיר. לקחתי אותו לטיולים ארוכים דיברנו הרבה. איזה יהודי! איזה חסיד!
כמה שבועות אחר כך התגעגתי והתקשרתי לביתו. אשתו ענתה "שלוימלה, לא שמעת? החזן העיור
כבר לא איתנו, יש לנו משרה חדשה: עכשיו הוא חזן בגן עדן".

מה הרב קרליבך חשב על החזן בהתחלה?

←מה אנחנו היינו חושבים עליו אם היינו פוגשים אותו?

← מה הוא באמת?

← איך יכול להיות שהרב קרליבך פספס את זה שהחזן העיור קדוש כל כך?

האם מותר לכלב נחיה להיכנס לבית כנסת ויותר מזה, לכותל המערבי?

החוק: "לא תוגבל זכותו של עיוור להיכנס למקום ציבורי ולהשתמש בכל מתקן המצוי בו ... בשל היותו מלווה בכלב נחיה"

הרב ברייש: ומי יערב לנו שהחמור לא יטיל גללים באמצע התפלה [...] כשישחקו בו הנערים, והכלב יתחיל לנבוח, חוץ מהגנאי והקלות ראש שיהיה בזה, יש גם חשש הפלת ולד (אורח חיים סימן ל"ד)

ועוד, וזה העיקר אצלי [...] בעוונותינו הרבים שהיהדות כך נתרופפה, ובפרט במקומות הללו, אם יופתח פתח כמחט של סדקית, יופתח הפתח כפתחו של אולם, ויתכן שימצא כבר איזה ראבי"י להתיר זאת, ויתלה את עצמו באילן גדול, לומר כבר הותר מהפרושים לצורך גדול להכניס כלב לבית הכנסת, והוא בתור ראבי"י כבר יכריע מה זה נקרא צורך גדול, וח"ו [וחס וחלילה] יוכל לצמוח מזה חילול השם גדול, שהנוצרים אוסרים להכניס כלב לבית תפילתם, ולהבדיל לבית הכנסת מותר

קשה להאמין שלא יהיה לו איזו עצה שמי שהוא יוליכנו לבית הכנסת ועל כל פנים לעתים מיוחדים. ואם באמת כן שאין לו שום עצה אחרת, הרי הוא בכלל אונס ורחמנא פטריה.

(בשו"ת חתם סופר) ומקדשי תראו- אומות העולם מקפידים לכבד מקום בית תפלתם אם אנו לא נעשה כן יש חילול השם

הרב פינשטיין: אין לנו שעת הדחק גדול מזה, שאם לא נתירנו, יתבטל כל ימיו מתפלה בצבור וקריאת התורה וקריאת המגילה בצבור, וגם יש ימים שהעגמת נפש גדולה מאד, כגון בימים נוראים וכהאי גוונא [וכגון זהשרבים מתאספים, שלכן ראייה גדולה שיש להתיר להסומא שהכלב שמוליכו צריך להיות אצלו תמיד, ליכנס לבית הכנסת להתפלל ולשמוע קריאת התורה וכדומה

ועל כן להלכה נראה: שאם יש אפשרות שהעיוור לא יכניס את הכלב לבית הכנסת, אלא ישאיר אותו בחוץ, עדיף יותר שיעשה כן, ואדם אחד מן המתפללים ידאג להוליכו למקומו בבית הכנסת, אבל אם אין דרך אחרת, וחייב העיוור להכניס את הכלב לבית הכנסת, יוכל

ומה לגבי הכותל?

הרי בכותל אין חיוב ופסיקתו של הרב פיינשטיין לא תתפוס!

לפי הרב רבינוביץ, רב הכותל: יש למצוא לו מקום אחסון לכלבו וללוותו לרחבת התפילה כדי שיוכל להתפלל ליד שריד בית מקדשנו מבלי צורך להשתמש בכלב זה.

הרעיון שיהיה אדם מודר מן הכותל בגלל עיוורונו אינו יכול להתקבל בשום פנים ואופן. מעמדו של הכותל המערבי — נוסף על היותו מקום תפילה (כבית כנסת) — הוא כזה שעניי כל העם היהודי נישאות אליו (לרבות עיני האדם העיוור).

הרב ד"ר בנימין לאו: בהתחשב בתנאים הפיזיים של רחבת הכותל המערבי יש לעניות דעתי לייצר נתיב מיוחד שיהיה פתוח לאנשים עם כלבי נחיה ואשר יוביל אותם במישרין לתוך רחבת התפילה. נתיב זה, שיהיה מסומן בבירור ובהבלטה, יאפשר לאנשים המפחדים מכלבים לבחור צד אחר של הרחבה ויאפשר לאנשים עם כלבי נחיה לעמוד מול אבני הכותל ולהשיח לבם עם אביהם שבשמים.